

UNA APROXIMACIÓ A LA LLENGUA DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE CATALUNYA

A l'hora d'omplir la dada de la llengua o llengües familiars de l'alumnat, cal tenir en compte:

- La diversitat lingüística que, a voltes, queda amagada per les estructures estatals.
- La poca consciència lingüística dels parlants de llengües no reconegudes estatalment, que farà que, a vegades, no s'autoidentifiquin com a membres d'una comunitat lingüística determinada.
- La possibilitat que bona part d'aquest alumnat, el que provingui de contextos multilingües, tingui més d'una llengua familiar.
- La diversitat de noms que pot tenir una mateixa llengua.

Tot seguit us exposem alguns exemples, els dels 25 estats amb més alumnes al nostre sistema educatiu. L'ordre seguit respon al criteri següent: de més a menys alumnes d'aquesta nacionalitat en finalitzar el curs 2003-2004. Excepcionalment, s'han ajuntat, per afinitat, Senegal i Gàmbia.

MARROC

Àrab. Entenem per àrab: l'**àrab estàndard modern**, comú a tots els estats que s'autoidentifiquen com a àrabs (el que s'ensenya a l'escola, s'utilitza en els documents formals i es difon en els mitjans de comunicació -orals i escrits-), i l'**àrab dialectal** (cal tenir en compte que aquestes varietats regionals poden ser mútuament intel·ligibles). Al Marroc, l'àrab col·loquial és conegut amb el nom **darija**. En l'àmbit religiós es fa servir, com a tots els països musulmans, l'**àrab clàssic**.

Berber o llengua amaziga. Llengua (o llengües) de la família afroasiàtica que no pertany, però, al grup semític. Té parlants al Marroc (12 milions de parlants, 40% de la població marroquina), Algèria (7 milions, 25% de la població algeriana), Tunísia, Mauritània, Líbia, Egipte, Burkina Faso, Níger, Nigèria i Malí (on té un reconeixement oficial). Sota aquest concepte, englobarem el rifyeny (**tarifit**), beràber o **tamazight** (aquest darrer és el nom global de la llengua), **taixelhit** (conegut pels noms àrabs i afrancesats **chelha** i **chleuh**). A més, cal tenir en compte que a Algèria es parlen el cabilenc (**taqbaylit**), el **taixawit** i el **tamzabit**. El parlar dels tuàregs és conegut amb el nom de **tamaceq**, l'única varietat que ha conservat l'antiga escriptura (**tifinagh**).

EQUADOR

L'**espanyol** és la llengua oficial. El 20% de la població és, però, parlant d'alguna de es 12 llengües ameríndies (l'Equador té més de 11 milions d'habitants). La llengua ameríndia més estesa és el **quítxua** (parlada per unes 700.000 persones només a l'Equador).

COLÒMBIA

La llengua oficial és l'**espanyol** i únicament el 2% de la població és ameríndia (Colòmbia té uns 35 milions d'habitants). De les llengües ameríndies cal destacar el **txibtxa** (uns 200.000 parlants), el **carib** (20.000 parlants), el **quítxua**, l'**arawak**... Cal citar a més el **crioll anglès** (50.000 parlants).

ARGENTINA

L'**espanyol** és la llengua oficial, la qual ha absorbit les altres llengües dels altres immigrants europeus (italià, gallec, català, polonès, rus, alemany...), tot i que, encara ara, hi ha parlants d'aquestes llengües (per exemple, és prou important el nombre de persones que poden parlar en català). Es poden trobar uns pocs milers de parlants del **guaraní**, del **quítxua** o de l'**araucà** (un 2,8% dels 35 milions d'habitants que té l'Argentina). Com a dada curiosa, cal destacar que al sud d'Argentina, a la Patagònia, hi ha una petita colònia de parlants del **gal·lès** (llengua cèltica de la Gran Bretanya).

PERÚ

L'**espanyol** és la llengua oficial. Uns 5 milions de peruans parlen **quítxua** (que va ser llengua oficial entre 1975 i 1979!) i quasi 600.000, **aimara**. La població total de Perú és aproximadament de 12 milions.

ROMANIA

A part del **romanès** (que també es parla a **Moldàvia** i més minoritàriament a **Ucraïna**, **Sèrbia**, **Hongria** i **Bulgària**), hi ha parlants de l'**hongarès** (al voltant del 10% de la població: uns dos milions de ciutadans de Romania), **alemany** (uns 150.000), **ucraïnes** (uns 100.000) i més minoritàriament **serbocroat**, **tàtar**, **eslovac**, **turc**, **rus**, **búlgar**, **polonès**, **txec**, **gagaús** i **grec**.

XINA

El **xinès** és la llengua oficial de la Xina (un estat amb més de 1.000 milions d'habitants), tot i que s'hi parlen unes 50 llengües més (per exemple, el **zhuang**, parlat a la zona fronterera amb el Vietnam, és la llengua de quasi 14 milions de persones!). Pel que fa a la llengua que hom anomena **xinès**, es tracta realment d'un conjunt de dialectes (de fet, podríem parlar de llengües) que molt sovint són incomprensibles entre si. Ara bé, malgrat que no es puguin entendre oralment, cal destacar que existeix un únic sistema d'escriptura per a totes les variants del **xinès**, que fa que la llengua escrita sigui llegible per a totes les persones alfabetitzades. Els xinesos pròpiament dits s'anomenen generalment hans, i representen el 90% de la població.

Actualment a l'escola s'ensenya el **putonghua** (la llengua comuna). De fet, es tracta d'una llengua estàndard moderna basada en el dialecte **mandarí** de Pequín, que és oficial a tot Xina des de 1917. A part del **mandarí** (que té diversos grans dialectes), hi ha totes les varietats del sud (que, a voltes, anomenen simplement dialectes, però que es tracta realment de llengües independents): **wu** (costa central), **min** (Taiwan i Fujian), **cantonès** o **yuè** (Guangdong, Guangxi, costa sud i a l'interior), **xiang** (Hunan), **Gan** (Jaingxi i al sud-est de Hubei) i **Hakka** (sud de la Xina).

REPÚBLICA DOMINICANA

L'**espanyol** és la llengua oficial. Dels 9 milions d'habitants, només n'hi ha uns 200.000 que parlen una altra llengua que no sigui l'**espanyol** (els immigrants haitians, que parlen un **crioll** de base francesa).

GÀMBIA I SENEGAL

A Gàmbia, la llengua oficial és l'**anglès**, tot i que s'hi parla una vintena de llengües. Al Senegal, les llengües oficials són el **francès** i el **wòlof**, tot i que se n'hi parla una quarantena.

A la part Oest de l'Àfrica Subsahariana, trobem les llengües **mandé**. Algunes d'aquestes llengües són el **bambara**, el **malinké**, el **diula**, el **mende**, el **kpelès**, el **susu**, el **soninké** (conegut també amb els noms de **sarakole**, **sarahule**, **serahuli**, **marka...**, té més de 100.000 parlants a Gàmbia) i el **manding** (mig milió de parlants a Gàmbia i més d'un milió a tota la zona: Guinea Bissau i una part del Senegal). És freqüent trobar **soninkés** bilingües (**soninké-manding**).

En aquesta zona també es parlen llengües de la branca atlàntica de la família lingüística **nigerocongolesa**. El **ful** és parlat per 25 milions de persones en una zona molt àmplia de l'Àfrica (del Nil a l'Atlàntic) i el té com a pròpia el 20% de la població del Senegal i un 15% de la de Gàmbia. El **wòlof** és la llengua majoritària del Senegal (és la llengua del 35% de la població i és d'ús corrent als mitjans de comunicació (ràdios i televisions) i és usada per més del 13% dels gambians (s'ensenya a les escoles de primària de Gàmbia). El **ful** i el **wòlof** són les llengües franques (deixant de banda les europees) que més es fan servir en aquesta zona.

BOLÍVIA

Les llengües oficials són l'**espanyol** (dels més de 8 milions d'habitants de Bolívia, la majoria són capaços d'entendre aquesta llengua, encara que només uns tres milions i mig la tenen com a única llengua), el **quítxua** o **runasimi** (parlat per més de dos milions de persones), i l'**aimara** (parlat per més d'un milió i mig de bolivians). A part es parlen altres llengües **ameríndies** com el **guaraní** (10.000 parlants).

URUGUAI

L'**espanyol** és la llengua utilitzada en tot aquest estat. A causa de la immigració europea (castellana, italiana, catalana...), a hores d'ara ja no queden pràcticament parlants de llengües **ameríndies**. A les zones frontereres amb el Brasil (a la ciutat de Rivera), es parla el **portunyel**, un parlar mixt espanyol/portuguès.

XILE

L'**espanyol** és la llengua oficial i ha estat l'element de cohesió social de tots els immigrants europeus (a part de castellans, també cal comptar amb la presència de població de procedència anglesa, italiana, francesa...). Actualment és la llengua pròpia del 90% de la població. Entre els pobles **ameríndis** cal citar la presència de parlants d'**araucà** o **maputxe** (quasi un milió i mig!) i dels parlants de l'**aimara** (uns 80 mil).

ITÀLIA

Segons la Constitució de 1947, la llengua oficial de la República italiana és l'**italià**. Ara bé, segons un informe elaborat pel Ministeri de l'Interior italià, previ a l'elaboració de la llei de llengües que s'aprovà el 1999, a l'Estat italià hi ha les minories lingüístiques següents: **albanesos** (98.000 a Calàbria, Puglia, Sicília, Molise i als Abruços), **alemanys** (290.000 a Bozen), **catalans** (18.000 a l'Alguer), **croats** (2.600 a Molise), **eslovens** (70.000 a Trieste, Gorizia i Udine), **francoprovençals** (90.000 a Aosta, Torí i Foggia), **francòfons** (20.000 a Aosta), **friülans** (526.000 al Friül), **grecs** (20.000 a Reggio de Calàbria i a Lecce), **ladins** (55.000 a Bozen, Trento i Belluno), **occitans** (178.000 a la Vall de Cuneo, Torí, Cosenza i Imperia), **sards** (1.269.000 a Sardenya), a més dels parlants del **romaní** (130.000 gitanos). El grau d'oficialitat d'aquestes llengües varia segons el territori (el cas més clar és el de l'**alemany**, que és llengua oficial, conjuntament amb l'**italià**, a la zona del Tirol del Sud, i que gaudeix dels mateixos drets que la llengua de l'Estat).

RÚSSIA

El **rus**, llengua oficial de la Federació Russa, és la llengua més parlada d'Europa (155 milions de parlants!): a part de la Rússia europea, també es parla a Ucraïna (11 milions), Bielorússia (2.700.000), Moldàvia (850.000), Letònia (800.000), Estònia (460.000), Lituània (370.000), Polònia (60.000), Romania (21.000), Bulgària (18.000), i Rússia asiàtica i Kazakhstan (40 milions).

Dins de l'Estat que avui dia coneixem amb el nom de Rússia, podem trobar-hi les llengües següents: **tàtar** (5 milions de parlants), **txuvaix** (1 milió i mig), **ucraïnès** (1 milió i mig), **baixkir** (1 milió), **txetxè** (880 mil), **mordovià** (775 mil), **mari** (mig milió), **udmurt** (mig milió), **bielorús** (mig milió), **komi** (350 mil), **calmuc** (150 mil), **carelià** (100 mil), (**alemany** (70 mil)... (es calcula que es parlen unes 47 llengües).

BRASIL

La llengua oficial del Brasil és el **portuguès** (l'element bàsic de cohesió de la societat brasilera). Dels més de 150 milions d'habitants que té el Brasil, uns 900 mil són parlants de l'**alemany**, uns 690 mil de l'**italià**, uns 620 mil del **japonès** i unes 280 mil persones parlen encara llengües **ameríndies**.

REGNE UNIT

La llengua **anglesa** és la llengua oficial de la Gran Bretanya i Irlanda del Nord. Ara bé, encara es parlen llengües d'origen cèltic, com el **gal·lès** (parlat per unes 600 mil persones a Gal·lès i en una part del comtat anglès de Shropshire, té un reconeixement oficial i és força present al sistema educatiu, a la toponímia, a l'administració i als mitjans de comunicació), el **gaèlic escocès** (parlat per unes 66 mil persones, bàsicament a les illes Hèbrides). Cal citar que al Regne Unit (i territoris dependents a Europa) també es parla **castellà** (30.000 persones a Gibraltar), **francès** (8 mil a les illes Anglonormandes), **còrnic** (1000 persones, com a segona llengua) i **gaèlic manx** (640 com a segona llengua a l'illa de Man). Cal citar, a més, la presència de l'**escocès**, una variant germànica, molt i molt propera a l'anglès, parlat a Escòcia i a Irlanda, que està sent desplaçat per l'anglès estàndard.

FRANÇA

La llengua oficial de la República Francesa és el francès. És conjuntament amb Grècia un dels estats europeus en què menys estan reconegudes les minories lingüístiques. S'hi troben les minories lingüístiques següents: **occità** (d'un a tres milions i mig de parlants), **alemany** (un milió i mig), **bretó** (de 200 mil a 500 mil parlants), **italià** (en la seva variant corsa: uns 150 mil), **català**

(130 mil), **basc** (80 mil), **neerlandès** (80 mil), **francoprovençal** (240 mil?) i **grec** (una petita minoria a Còrsega).

UCRAÏNÈS

Llengua oficial d'Ucraïna. Parlada per més de 35 milions de parlants a Ucraïna, Rússia (1 milió i mig), Moldàvia (mig milió), Polònia (180 mil), Bielorússia (200 mil), Romania (100 mil), Eslovàquia (75 mil), Sèrbia i Montenegro (25 mil), Bòsnia (4500), Hongria (3 mil) i Croàcia (3 mil).

Dins d'Ucraïna, on hi ha 33 milions de parlants de l'**ucraïnès** (inclosos els parlants de rutè), també s'hi parla **rus** (11 milions), **bielorús** (de 140 mil a 440 mil), **polonès** (de 40 a 300 mil), **romanès** (285 mil), **búlgar** (uns 200 mil), **tàtar de Crimea** (270 mil), **hongarès** (175 mil), **tàtar** (50 mil), **alemany** (90 mil), **gagaús** (26 mil), **eslovac** (10 mil), **grec** (9 mil), **txec** (6 mil), **albanès** (2500).

VENEÇUELA

L'**espanyol** és la llengua oficial. Només un 2% dels 24 milions de veneçolans parla una llengua **ameríndia** (se'n parlen unes 25).

PAKISTAN

Les llengües més parlades (se'n calcula una seixantena) són el **panjabi** (48%), el **paixto** (13%), el **sindhi** (11,8%), el **saraiki** o **lahnda** (9,8%) i l'**urdú** (7,6%), que és la llengua oficial. L'**urdú** és una llengua indoària, bàsicament anàloga al **hindi** (de fet, n'és la versió musulmana), parlada tant al Pakistan com a l'Índia.

ALEMANYA

L'**alemany** és la llengua única oficial d'Alemanya i d'altres estats europeus (Àustria i Liechtenstein). Comparteix l'oficialitat a Suïssa. I també té diversos graus d'oficialitat a Luxemburg, Itàlia (Tirol del Sud), Bèlgica, Dinamarca. També es parla a França, Polònia, Hongria, Txèquia, Romania, Ucraïna, Elovàquia, Sèrbia i Montenegro... En total hi ha 95 milions de parlants de l'alemany.

A l'Alemanya actual també es parla **danès** (50 mil), **sòrab** (50 mil) i **frisó** (10 mil). Cal aclarir que l'alemany es divideix entre **baix alemany** i **alt alemany** (que és la base de l'alemany estàndard actual).

BULGÀRIA

La llengua oficial és el **búlgar** (8.100.000 parlants). A més, es parla **turc** (quasi un milió de persones) i **macedònic** (200 mil), parlar eslau que alguns consideren una variant del búlgar.

També es parla búlgar a Ucraïna, Moldàvia, Sèrbia, Grècia, Turquia, Romania, Hongria i Macedònia.

CUBA

La llengua nacional de Cuba és l'**espanyol**.

FILIPINES

S'hi parlen, pel cap baix, més d'un centenar de llengües. El **tagàlog**, també dit filipí, llengua de Manila, la capital, i l'**anglès** són llengües oficials. Dels 75 milions d'habitants, uns 22 tenen el **tagàlog** com a llengua pròpia i uns 40 milions més la coneixen. Uns 40 milions de filipins utilitzen l'**anglès** com a llengua vehicular. L'**espanyol**, llengua colonial, pràcticament ha desaparegut i ja no es transmet com a llengua familiar.

D'entre les altres llengües filipines cal destacar, per exemple, el **cebuà**, amb 18 milions de parlants!

Es pot trobar més informació a:

- ARGEMÍ, Aureli i ARENY, Maria. *Els pobles de la Mediterrània i el seu entorn*. Sant Cugat del Vallès: Àrea de Solidaritat i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès / CIEMEN, 2006.
- BADIA, Ignasi. *Diccionari de llengües d'Europa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002.
- BRETON, Roland. *Atlas des langues du monde*. París: Editions Autrement, 2003.
- CAMPBELL, George L. *Concise Compendium of the world's languages*. Londres / Nova York: Routledge, 1999.
- JUNYENT, Carme. *Les llengües del món*. Barcelona: Empúries, 1989.
- KATZNER, Kenneth. *The languages of the world*. Londres / Nova York: Routledge, 2002.
- MORAL, Rafael del. *Lenguas del mundo*. Madrid: Espasa-Calpe, 2002.
- MORENO, Juan Carlos. *El Universo de la lenguas*. Madrid: Castalia, 2003.
- PRICE, Glanville. *Encyclopedia of the languages of Europe*. Blackwell Publishers, 1998.
- SELLIER, Jean i SELLIER, André. *Atlas des Peuples d'Orient*. Éditions la Découverte, 1993.
- SELLIER, Jean i SELLIER, André. *Atlas des Peuples d'Europe Centrale*. París: Éditions la Découverte, 1995.
- SELLIER, Jean i SELLIER, André. *Atlas des Peuples d'Europe Occidentale*. París: Éditions la Découverte, 1995.
- SELLIER, Jean *Atlas des Peuples d'Asie méridionale et orientale*.. París: Éditions la Découverte, 2001.
- SELLIER, Jean *Atlas des Peuples d'Afrique*. París: Éditions la Découverte, 2003.
- SELLIER, Jean *Atlas des Peuples d'Amérique*.. París: Éditions la Découverte, 2006.